

Svenska som andra språk.

Individuellt arbete våren 2019.

Maria Helenius-Nyman

För språkbads elever. Klass 9.

Att läsa litteratur och diskutera i grupp. Speciellt imperfekt och ordföljd övas.

Att diskutera våldets roll och dynamik.

Följande faktorer för språkutvecklande undervisning ingår:

Förförståelse. Interaktion. Kognitiva utmaningar. Modersmål som resurs.

Språk och ämne. Stöttning.

Lärarens roller:

Läraren gör genomgång i klass av hela kapitel och initierar grupparbetena. Leder diskussioner och går igenom övningar.

Läser eventuella uppsatser eller skriftliga arbeten.

Elevernas roller

Eleverna agerar enskilt och i grupp. De kan ta ställning moraliskt till bokens handling.

Arbetsätt i klassrummet

Att enskilt och i grupp läsa kapitel ur boken Ondskan och göra övningar därtill.

Diskussioner och rollspel i gruppen eller hela klassen.

Genomgång i klass av övningar och text.

Filmtrailer och nättexter både som förförståelse och bortom raderna lästräning och förbindandet av texten med våldets problematik i verkligheten. Som tema här skolskjutningar och vapentillgång.

Arbetet består av olika övningar för 4 kapitel av den lättlästa versionen av boken Ondskan av Jan Guillou.

Kapitlen är : Erik och farsan, Rektorn, Ukastad från skolan, Kamratuppförtran.

Läraren kan t.ex. läsa första kapitlet med hela klassen och gå igenom det så att alla förstår.

Elever kan redan hemma som förförståelse ha sett på trailern till filmen Ondskan. Och läst något om Jan Guillou.

Sedan kan eleverna i tre grupper i tur och ordning läsa de andra kapitlen och göra övningarna till dem.

En gång kan alla redogöra för vad som händer i det kapitlet. Först alla i gruppen för varandra och sedan en i gruppen för hela klassen.

Om alla i något skede har något längre inlägg för hela klassen beror på om läraren tycker det är en lämplig utmaning för klassen. Man kan diskutera i grupp eller hela klassen.

Som avslutning är det planerat att klasserna ser filmen Ondskan och sedan gör uppgifter baserat på det.

Sist är det tänkt att problematiken kring våldet diskuteras utgående från ordspråk som ”våld föder våld” t.ex. och i relation till någon artikel om skolskjutningar i USA. Här kan eleverna själva söka något på nätet.

Det kunde också vara bas för en uppsats kring temat.

Mål för lektionerna

Allmänt:

Kunna läsa skönlitterära böcker

Kunna tala i en grupp och kunna delta i ett samtal i en grupp.

Kunna tala för hela klassen

Bilda åsikter och motivera dem.

Eleven funderar över var hen står nu gällande dessa mål och hur hen vill kunna utveckla dem.

Grammatikaliskt: Imperfekt och ordföljd.

Förförståelse:

Det finns mycket material på nätet om Ondskan. Eleverna kan t.ex. **se trailern för filmen före lektionen hemma eller under lektionen.**

Eftersom syftet är att lära sig språk, inte bara utföra en uppgift tycker jag också det är helt Ok att eleverna läser intrigen på nätet från t.ex. Mimers brunn. Alltså en sammanfattning som någon elev i Sverige gjort.

Bokrecension Ondskan

Ondskan är skriven av Jan Guillou och är utgiven 1981. Boken handlar om 14-årige Erik. Han är väldigt bråkig i skolan, är med i många slagsmål och är ledare i en stöldliga. Dessutom har han det svårt hemma, hans pappa är sadistisk och ger Erik stryk varje kväll.

När stöldligan upptäcks av skolans personal blir Erik relegerad. För att få börja i gymnasiet måste han börja på internatskolan Stjärnsberg som ligger långt bort från Stockholm, där Erik bor. Erik känner sig trött på allt våld, och hoppas på att kunna börja om på sin nya skola.

Men det blir svårare än vad han tänkt sig. Skolan är full av kamratuppföstran, som Erik hatar. Han inser att ondskan existerar i andra former än den han upplevt i hemmet. Erik kommer motvilligt in i sitt gamla mönster av våld, och när han vägrar gå med på skolans regler riskerar han att åter igen bli relegerad.

Uppgift på timmen.

Eleverna kan översätta sammanfattningen tillsammans i grupp. Om tre grupper översätter allt till finska och sedan varje grupp översätter ett stycke till svenska och läser upp det för hela klassen, så har man behandlat hela bokrecensionen som är en bra sammanfattning av bokens problematik.

1) Frågor till Kapitlet Erik och farsan.

Detta stycke kunde läsas tillsammans av alla. Om eleverna inte sett trailern till filmen hemma kan man titta på den i klassen.

1) Sök upp nya ord och översätt dem.

2) a. När utspelas handlingen i boken:

Det var en dag

b.*Vad var Erik beredd på då han satt och åt middag med familjen:

.....

c. Vad hände om Erik spillde mat eller välte t.ex. ett glas?

I så fall skulle han få

d. Vad var viktigt för Erik när hans pappa slog honom?

:Erik ville inte

3) Gör meningar med orden.

Vänta på

.....

Beredd på

.....

Vara beredd på

.....

.

Duka av

.....
.
Anstränga sig
.....

4) Vad tror du kommer att hända i boken?

Uppgifter till Kapitlet Rektorn.

De första frågorna kan eleverna göra individuellt för de är direkt ur texten.
Frågorna till det andra avsnittet kunde göras i grupp.

Inledning:

I skolan var Erik ledare för ett gäng.
Gänget lånade ut pengar åt andra elever .
Pengarna skulle betalas tillbaka inom två dagar.
Den som inte betalade fick stryk.
Ibland blev Erik tvungen att slåss, då måste han vinna för han var ledaren för gänget.
Förr i tiden hade alla 10 i ordning. Det var dåligt om det sänktes.

Ordlista

Tycka	olla jtk mieltä
Råka	sattua
Gilla	pitää
Ångra sig	katua
Hota	uhata
Klippa till	lyödä
Nå/ nådde	saavuttaa
Samtidigt	samanakaisesti

1) Andra delen av kapitlet Rektorn

a) Varför hamnade Erik hos rektorn andra gången?

.....

.....

.....

.....

b) Vem var Fyrtornet, Kacke och Göran?

.....

c) Vad sade de andra i gänget om Erik?

.....

d) Varför hatade Erik dem? Vad tyckte han om dem?

.....

e) Varför tänkte Erik nu att hans liv var förstört?

.....

.....

..

.....

4) Sammanfatta handlingen på sidorna 20-21 genom att använda åtminstone de förljande orden.

Stal, sålde, gick bra, åkte fast, blev förhör, nekade, inkallad, skylt på, tvingat,
Var, var inte, skulle få, bli tvungen, skulle inte kunna, tänkte.

Gruppdiskussion och /eller diskussione hela klassen

4)Du är ondskan själv! Skrek rektorn till Erik

Vad tycker du?

.....

Vad anser du om klasskamraterna , är de feiga som Erik säger?

.....

Utkastad från skolan s. 22-24.

Avstängd från	poissuljettu
Lust	tekee mieli
Långsam takt	hitaasti
Mor	äiti , nyk mamma
Salong	olohuone, hienompi sana
Nyss	äsken
För ... sedan	kaksi päivää sitten
Anta	otaksua
Borde ha	olisin pitänyt

Internat sisäoppilaitos

1) Bindeords övning:

Välj bland orden:

**Därför att alltså berodde på trots allt även om så för ledde till
Medförde för att annars eftersom**

a. Man fick låna pengar i två dagar. Sedan måste man betala tillbaka det dubbla
_____ fick man stryk.

b. Han skulle börja på Stjärnbergs internatskola. _____ ingen kände
honom där skulle han inte behöva slåss.

c. Att gänget blev fast för stöld _____ att Erik blev utkastad ur skolan.

d. När Erik satt på tåget var han lycklig _____.

1) Att Erik kunde gå på Stjärnberg _____ att hans familj var
rik.

1) Frågor:

a) Varför satt Erik på en bänk?

.....

b) Hur visst Erik att hans pappa inte var hemma när han kom in .?

.....

c) Varför tror du Eriks mamma hade gråtit innan han kom hem?

.....

d) Vad besluter Erik om pappan och framtiden?

.....

e) Allt kommer att ordna sig säger mamman.
Erik svarar inte.

Vad tror du han tänker och varför svarar han inte:

.....

.....

**2) Gör meningar med följande ord:
Borde, tyckte, visste, förstod, blev**

Modell: För att klara provet borde jag läsa mera.

a.....

b.....

c.....

d.....

e.....

.

.

3) Erik och mamman

Föreställ dig att du är Erik och svara på mammans repliker:

Gör dialogen först själv och sedan i par.

- a. –Sätt dig , sade hon.
Vi har en viktig sak att prata om.

.....

.....

.

- b. Jag vet redan allting sade hon. Jag pratade med din lärare för två dagar sedan. Jag visste att du skulle bli avstängd från skolan.

.....

.

.....

- c. Jag borde ha gjort så mycket för dig, sade mor. Jag har inte tagit hand om dig på ett bra sätt, och jag vet inte om du kan förlåta mig.
Jag har sett till att du får gå i en annan skola, den ligger tio mil härifrån.

.....

.....

Kamratuppfostran s. 25-38.

När Erik åkte tåg till Stjärnbergs internatskola kände han sig lycklig. Han har sluppit sina gamla kamrater och lärare och sin pappa.
Ingen kände honom i den nya skolan . Han skulle inte behöva slåss.

Ordlista

Helg	veckoslut
Hota med	uhata jollakin
Vägra	kieltäytyä
Dömas till	anta rangaistukseksi
Arrest	
Stämning	tunnelma
Realskola	oppikoulu
Elevråd	oppilaskunta
Rådis	oppilaskunnan jäsen

1) Frågor på texten.

a. Hurdan var stämningen på lektionen?

.....

b. Vad betyder ”att sätta någon på plats”?

.....

d. Hur sattes nya elever på plats?

.....

e. Erik och Pierre har olika uppfattningar om hur man ska klara av tiden på Stjärnberg. Vad anser de?

.....

.....

f. Beskriv våldet på Stjärnsberg, vilka har makt, Hur använder de sin makt?

.....

g. Vad har Erik att välja mellan, varför vill han inte slåss? Han är ju bra på det, är han rädd?

.....

h. Varför är Erik inte rädd för att få arrest?

.....
.

i. Om man slår en rådis blir man från skolan.

j. Vad händer om Erik blir utkastad från Stjärnsberg?

.....

k. Vad vill eleven, vars titel var greve von Schenkel, att Erik skulle göra?

.....

l. Vad allt gjorde Erik fel, enligt rådet ?

.....
.

2) Ordföljdsövning

Översätt meningarna till finska och fundera på ordföljden.

a. Det dröjde ett par sekunder, sedan höjde farsan handen och slog till Erik på kinden.

.....
.

b. Efter maten hjälpte Erik sin mor att duka av från bordet.

.....

c. En morgon råkade Erik säga nånting som musikläraren inte gillade.

.....

d. Sedan höjde han pekpinnen och klippte till.

.....
e. Dessutom skulle han få sänkt betyg i ordning.

.....
f. I början gick det bra, men en dag åkte tre killar i gänget fast.

.....
f. Plötsligt tog mor fram ett paket cigaretter.

.....
Översätt dina finska meningar tillbaka till svenska. Kan du formulera en regel för vad som är skillnaden i ordföljd mellan de finska och de svenska meningarna.

.....
Efter att ha sett filmen

Beroende på hur mycket tid man har kan man ha diskussioner eller skrivuppgifter kring boken. T.ex. kunde en skrivuppgift vara bedömd istället för ett prov. Man kunde också ha eleverna att kommentera något de andra eleverna gör i en diskussion. T.ex. en sammanfattning av deras tankar kring hur man kan undvika våld i samhället. De fokuserar då på framställningen.

I filmen ser vi att våldet eskalerar (trappas upp, muuttuu pahemmaksi) tills det blir livsfarligt.

Kan man försvara sig mot våld utan att använda våld?

Kunde Erik ha gjort annorlunda?

Det finns stora skillnader i den lättlästa boken och filmen.
Bl.a är Pierres roll annorlunda.

Beskriv Pierre.

**Erik och Pierre blir kompisar trots att de är så olika.
Varför blir de det tror du?**

!

I klassen, alla tillsammans

Sök några artiklar om skolskjutningar och inställningen till vapen i USA.

” Jag använder våld för att slippa våld.”

Våldet sitter inte i knytnävarna utan i huvudet.

Det är inte vapnet som dödar utan människan , sägs det.

Diskutera

Den tankegången används då t.ex då det gäller vapen i USA.

Man måste ha vapen för att försvara sig mot andra som har vapen. USA har en stor mängd skolskjutningar.

Tror du att det att det finns så många vapen bidrar till detta ?

En grupp kan vara för att det är lätt att få tag på vapen, en annan grupp mot.